

VALRÆTT Í 99 ÁR – MEN VIT HAVA BARA VALT 25 KVINNUR Á TING

Hóast valrætt í 102 ár, so hava føroyingar tilsamans bara valt 25 kvinnur á ting. Og bara 14 kvinnur hava sitið í landsstýrinum. 6 kvinnur, sum ongantíð eru valdar á ting, hava havt sæti á tingi sum eykafólk fyri landsstýrisfólk

EIRIKUR LINDENSKOV

Fyrstu ferð kvinnur kundu velja og stilla upp til Løgtingið var á løgtingsvalinum 24. apríl 1918. Nýggja grundlógin kom í gildi 5. juni í 1915, men lógin kom ikki í gildi fyri løgtingsvalið fyrr enn eftir løgtingsvalið 28. februar í 1916. Fram til 1918 varð løgtingsval hildið annaðhvørt ár upp á skift norðanfjørðs og sunnanfjørðs.

Á valinum í 1918 – tá kvinnurnar fyrstu ferð fingi valrætt, broyttist valdsbýtið í Løgtinginum, og fekk Sjálvstýrisflokkurin meirilutan. Tað var fyrstu og einastu ferð, at Sjálvstýrisflokkurin fekk meirilutan á tingi. Fram til 1928 vóru

bara Sambandsflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin á tingi.

Hóast kvinnur hava havt valrætt í 102 ár og kunna stillað upp til löttingsval í 99 ár, so tók tað 60 ár frá fystu ferð kvinnur kundu velja til lögtingið, til føroyingar vandu seg so væl við tankan um, at kvinnur vórðu valdar í lögtingið.

Tað hendi á lögtingsvalinum 7. november í 1978, tá Jona Henriksen úr Javnaðarflokkinum og Karin Kjølbro úr Tjóðveldisflokkinum vórðu valdar á ting í Suðurstreymoyar valdømi.

Men Jona Henriksen hevði sitið á tingi valskeiðið frammanundan. Hon stillaði upp til lögtingsvalið í 1974 og fekk næstflestar atkvøður. Jákup Linden-

skov varð fyrstvaldur, men tá hann helt fram í landsstýrinum, tók Jona Henriksen sæti fyri hann í lögtinginum frá 1975 til lögtingsvalið í 1978.

Fyrsta kvinna, sum hevur møtt á tingi var Malla Samuelsen úr Sjálvstýrisflokkinum, sum kom inn nakrar dagar í 1964 sum eykafólk fyri Marius Johannesen.

Men tað er altso ikki fyrr enn í 1975, at ein kvinna, Jona Henriksen, hevur fast sæti í tingsalinum.

Í 1978 varð lögtingsvallógin broytt soleiðis, at talið av valdømisvaldum tingfólkum verður økt úr 20 upp í 27. Talið á eykamandatsum verður samstundis lækkað úr 10 niður í 5. Eftir hetta varð talið av lögtingsfólkum altíð 32. Frammanundan var talið skiftandi. Tá lógin um eitt valdømi kom í gildi í 2008, varð tingfólkatalið hækkað til 33.

Brotytingin í 1978 førði við sær, at 8 valdømisvald fólk skuldu veljast í Suðurstreymoy. Og júst í Suðurstreymoy var møguleikin størstur at fáa kvinnur valdar, tí hetta var fólkariðasta valdømið.

Og soleiðis var longu í 1978, tá Jona Hendriksen varð vald sum nummar tvey hjá Javnaðarflokkinum og Karin Kjølbro sum nummar tvey hjá Tjóðveldisflokkinum.

Í 1980 røkk Jona Henriksen ikki øðrum plássi, tí tá varð hon yvirhálað av Jóannes Dalsgaard. Jona Henriksen gjørdist nummar trý á listanum, og møtti av og á sum varafólk. Karin Kjølbro var einsamøll kvinna á tingi frá 1984 til 1988.

Á lögtingsvalinum í 1988 verður Karin Kjølbro afturvald. Hesaferð hevur Tjóðveldisflokkurin tvær kvinnur í fremstu røð, tí á fyrsta plássi verður Jóngerð Purkhús vald. Og tá verður eisini Marita Petersen úr Javnaðarflokkinum vald. Tí eru triggjar kvinnur í lögtinginum valskeiðið frá 1988 til 1990.

Á valinum í 1990 verða triggjar kvinnur valdar: Lisbeth L. Petersen, Marita Petersen og Helena Dam á Neystabø, allar úr Suðurstreymoyar valdømi.

Í 1994 verða umframt tær triggjar, sum vórðu valdar í 1990, eisini valdar Ingeborg Vinther fyri Verkamannafylkingina. Hon er vald í Suðuroy og Maria Hansen í Vestmanna. Nú eru fyri fyrstu ferð kvinnur valdar uttan fyri Suðurstreym.

Í 1998 minskar talið aftur niður á triggjar kvinnur, sum allar eru valdar í Suðurstreymoy: Annita á Fríðriksmørk, Lisbeth L. Petersen og Katrin Dahl Jacobsen.

Í 2002 verða aftur fyra kvinnur valdar – allar úr Suðurstreymoy: Annita á Fríðriksmørk, Kristina Háfoss, Katrin Dahl Jacobsen og Lisbeth L. Petersen.

Í 2004 minskar talið niður á triggjar: Lisbeth L. Petersen, Heidi Petersen, vald í Norðstreymoy, og Annita á Fríðriksmørk.

Eftir at Føroyar gjørdist eitt valdømi í 2008 fingi kvinnur frægari atgongd til lögtingið, tí tá varð talið av kvinnum meira enn tvífaldað til sjeið kvinnur: Katrin Dahl Jacobsen, Annika Olsen, Annita á Fríðriksmørk, Helena Dam á Neystabø, Rósa Samuelsen, Bjørt Samuelsen og Bergtóra Høgnadóttir.

Í 2011 øktist kvinnumboðanin aftur. Tá vóru 10 kvinnur valdar: Annika Olsen, Elsebeth M. Gunnleygsdóttir, Rósa Samuelsen, Edva Jacobsen, Rigmor Dam, Eyðgunn Samuelsen, Kristina Háfoss, Bjørt Sameulsen, Gunvør Balle og Sirið Stenberg.

Á seinasta lögtingsvali, sum var 1. september í 2015 vóru aftur 10 kvinnur valdar: Annika Olsen, Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttir, Sonja Jógvansdóttir, Eyðgunn Samuelsen, Rigmor Dam, Sirið Stenberg, Kristina Háfoss, Annita á Fríðriksmørk, Katrin Kallsberg og Hanna Jensen.

Kvinnur á Løgtingi

1	Jona Henriksen
2	Karin Kjølbro
3	Jóngerð Purkhus
4	Marita Petersen
5	Helena Dam á Neystabø
6	Listbeth L. Petersen
7	Ingeborg Vinther
8	Maria Hansen
9	Annita á Fríðriksmørk
10	Katrin Dahl Jacobsen
11	Kristina Háfoss
12	Heidi Petersen
13	Annika Olsen
14	Bergtóra Høgnadóttir
15	Bjørt Samuelsen
16	Edva Jacobsen
17	Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttir
18	Eyðgunn Samuelsen
19	Gunvør Balle
20	Rigmor Dam
21	Rósa Samuelsen
22	Sirið Stenberg
23	Hanna Jensen
24	Katrin Kallsberg
25	Sonja Jógvansdóttir
26	Hildur Patursson*
27	Jóna Mortensen*
28	Kristianna Winther Poulsen*
29	Rúna Sivertsen*
30	Ruth Vang*

vald fyrstu ferð

1978
1978
1988
1988
1990
1990
1994
1994
1998
1998
2002
2004
2008
2008
2008
2011
2011
2011
2011
2011
2011
2011
2011
2011
2015
2015
2015
vara 93-94
vara 11-15
vara 12&15-
vara 96-04
vara 15-

* hava sitið sum varafólk, men ongantíð verið valdar á ting. Aðrar kvinnur hava eisini sitið sum varafólk, men eru valdar á ting fyri ella eftir tíðina sum varafólk